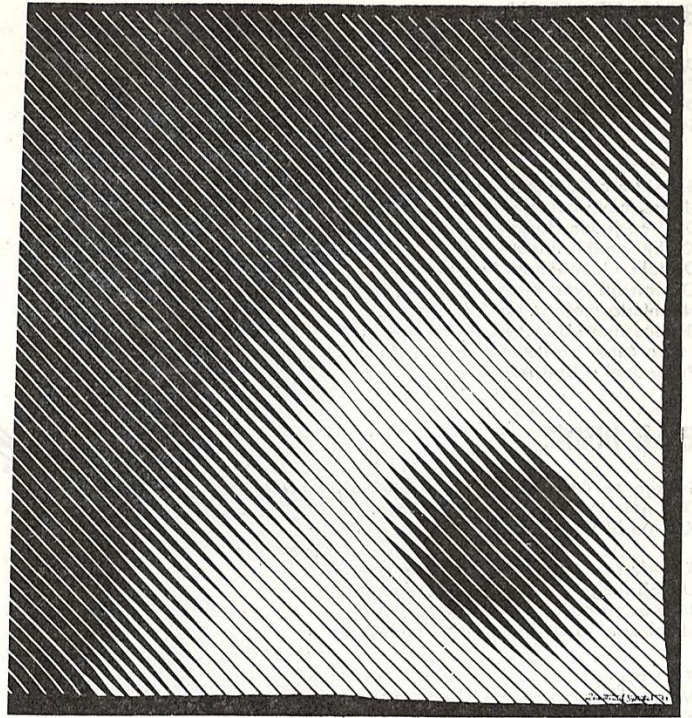

devet ljudi ili nešto više

I virenje kroz ključaonicu ima svoje čari.

Dječak je virio i gledao prazan grad. Prazan grad u kome nema ljudi, u kome je ostao samo on. I on luta praznim ulicama i ne zna ni sam što bi najprije učinio, da li da se najede, da pregleda sve lijepe napuštene kuće i stanove, da uzme novaca, da razbija do mile volje, da vozi auto, tramvaj ili avion (sve je to napušteno) jer osjeća da će se ljudi uskoro vratiti. I tada odjednom opazi da se još netko nalazi s njime u napuštenom gradu. Neki čovjek, neki dječak. I njih dvojica počinju borbu. Borbu za apsolutni primat; pobjedniku pripada sve, cijeli grad. I oba se grozničavo naoružavaju. Dječak trči u kasarnu u kojoj više nema vojske i nalazi ostavljeni automat. Drugi je također naoružan. Pucaju. Onda se jedan sjeti i uzme oklopna kola iz velike napuštene vojne garaže. Dječak uzima tenk, ali ga ne zna pokrenuti. Pucaju topovima, Dolaze do aerodroma i traže avione, bombe. I cijelo vrijeme neprestano pucaju jedan na drugoga. Oba su već ranjena, ali i dalje pucaju. Dolaze ljudi, vraćaju se u grad i nalaze dva umiruća dječaka koji su toliko mnogo željeli, i koji su imali mogućnosti da sve to ostvare, ali im od svega toga ništa nije uspjelo, nisu osjetili ništa od potpune slobode koja je tako kratko trajala.

I opet su sjedili u klupama.

Ljubav je Dječaku oduzimala sve manje vremena. Gledao je svog druga koji je odnedavno sjedio s njime zajedno kako neprestano urezuje svoje ime na klupu. I kada bi god bilo dosadno pod satom ili kada bi isprobavao novu olovku ili nalivpero, on bi na papir pisao svoje ime. I kada su imali one žigove za sastavljanje slova, on je prvo sastavio svoje ime i udario ga po papiru. Dječak je to strašno mrzio, takvo pisanje vlastitog imena po svim predmetima. On sam, kada bi mu bilo jako dosadno, a morao se praviti da prati profesorovo predavanje, obično bi pisao na papir u stalnom redu, jednu ispod druge, velikim štampanim slovima riječ: vol. I niz volova je stajao po njegovim tekama. A kako sam vol ništa ne kazuje, obično bi tome dodavao: je vol. Vol je vol. Vol je vol. Nizovi ove rečenice, ispunjavajući cijele bijele rubove papira po njegovim tekama uvijek bi privukli pažnju profesora kada bi ga koji prozvao da odgovara pred pločom. Oni bi pogledali u to, pa onda u njega, pa onda u rečenicu. Neki bi slegnuli ramenima i nastavili ispitivati, a drugi nisu čak ni slijegali ramenima.

Bio je danas rođendan Dječakovog prijatelja. I Dječak je osjećao u zraku da su ga svi nekako čudno gledali u prijateljevom stanu kada je poslijepodne došao po njega da pođu nekamo van prošetati. Njegov otac i majka su šutjeli, a zajednički prijatelj koji je kod njega već sjedio, kašljucuo je i pogledavao oko sebe. Dječak je shvatio pogrešku tek mnogo kasnije, kada je prijatelj odgovorio da ne može ići van i kada je otišao sam napolje i tamo na stolu u kuhinji slučajno opazio razglednicu-čestitku s prijateljevim imenom. No, tada je već bilo prekasno.

Cijelo se poslijepodne zbog toga osjećao pomalo potišteno.

Ponovo je prolazio pokraj Doma. Ovaj puta nije sreo Sanju, koja, uostalom, tamo više nije ni stanovala. Prolazio je ulicom i opazio djevojčice i djevojke nagnute na prozorima velike sive zgrade, kako dosadno i tužno pokušavaju upiti ulicu i ono što se u njoj događalo. Bila su to djeca napuštena ili ostavljena negdje na klupi, ili u hodniku, pred pragom, djeca kojima su roditelji umrli, ili stradali u nekoj nesreći, koja nisu imala nikakvih bližih rodaka ili ih ti rodaci nisu htjeli primiti. Tamo su sada provodili tužne dane, jer poslije škole nisu mogli nikamo ići, već su sjedili u velikoj prostoriji i pokušavali učiti, dok su im misli plovile negdje u daljini i dovodile u sobu nove krajeve i ljude, činile ih prisutnim, a pogled se tada vraćao na bezbojnu prostoriju sa zemljopisnom kartom, globusom, slikama i fotografijama, televizijskim aparatom i slike iz mašte nestajale su pred svakodnevnom stvarnošću.

Iz Doma su uvijek izlazili gotovi ljudi, prave žene, ali osobe koje su nešto izgubile, kojima se izgubljeno djetinjstvo osjećalo u onim pogledima na djecu na ulici ili na igračke u izlogu neke trgovine. To se više nije moglo nadoknaditi.

Dječak je išao dalje, pokraj niskih kuća i kanti za smeće, koje su, iznesene na ulicu, čekale svoje poslužitelje...

(Kada prolazimo ulicama nekog grada hodajući po blatnjavim pločnicima i gledajući u nebo koje ništa ne obećaje, dešava nam se ponekad da pogledamo u mračne ulične veže sivih, prljavih petokatnica. Tamo nalazimo stepenice potamnjele od vremena i prolaznika, slabu požutjelu svjetiljku, sedam kanti za smeće metalnog sjaja i dječake sa starim, slomljenim sanducima punim oglodanih kostiju, ljusaka od krumpira i pepela. Ako zastanemo na trenutak i pogledamo, veža nam se čini još tužnija, svjetiljka još tamnija, a dječaci još jadniji. Zato je bolje otići i više ne gledati. No, neka vam bude jasno: u času kada sadržina sanduka pada u kantu i kada oblak prašine od pepela obavije dječaka i vežu, tada shvatite: za ove dječake je to njihov dom, njihova veža, njihovo smeće i njima je to draže i ljepše nego vi u vašem prugastom kaputu sa zelenim šeširom na glavi, izglacanim hlačama od samta i ottertanim licem. Rekao sam vam već ranije: bolje je bilo otići.)

Ipak se osjećam sretan koliko god se to čovjek može osjećati. I onda kada nešto nespretno napravim, a svi se smiju, i onda kada sa mnom zbijaju šalu, i tada. Ne mogu si to osjećanje objasniti, ali to je nešto kao ponos, i njega uvijek osjećam i nitko mi ga ne može oduzeti. Ponekad, smatram da je to samo ponos zbog toga, što sam živ, a ponekad mislim da će on ostati i poslije moje smrti.

Prošavši pored gimnazije...

I oni niski prozori sa rešetkama velike žute zgrade gimnazije iz kojih se nalaze podrumske prostorije, u kojima se, zbog nedostatka prostora, predaje muzički odgoj, i dječaci su uvijek stajali tamo vani na tratini ispred prozora i vikali unutra, ubacivali kamenčiće i papi-

riće, ili pokušavali oponašati pjesme koje su oni unutra pjevali. A prozori su bili ljeti skoro uvijek otvoreni, jer je bilo zagušljivo i tada bi se stari dobroćudni profesor penjao na stolicu, zatvarao prozor i odlazio do klavira smiješno prijeteci djeci koja su se sakrila u sigurnu daljinu i od tamo pažljivo pratila događaje. I onda bi se sve ponavljalo.

Koliko bi drugačije bilo to pratiti iz prostorije, zajedno s drugim učenicima, od onog doživljavanja na ulici kada to gledaš s vanjske strane?

Penjao se u svoju kuću i zapalio stubišno svjetlo, iako je još bio dan, svijetlo. Slabo svijetlo starih svjetiljki se uopće nije primjećivalo, a on se sjetio svoje zabave; ponekad bi igrao sam sa sobom igru na sreću, čekao je sve dok se upaljeno svjetlo na stubištu ne bi zagasilo i tada bi se po potpunom mraku koji bi tada nastao stepenicama spuštao ili penjao osjećajući se kao da ima zatvorene oči i uvijek bi tačno pogadao zadnji stepenicu iza koje više ne bi trebalo dizati ili spuštati nogu za novi korak. A igra je bila prilično opasna, jer je znao da su neki njegovi drugovi tako hodajući po stepenicama slomili nogu...

... Da kasnije želim sobu svoje mladosti...

Dječak je uvijek kombinirao kakav će stan izgraditi i kako će ga namjestiti, vremenom, kada bude imao dovoljno novaca. I već je u mislima pravio planove onih stolova, stolica, polica za knjige i svjetiljki, i smještavao ih u okvire i zidove još nepostojeće sobe. No, ponekad se pitao neće li njegova soba budućnosti, soba života, biti lošija od ove u kojoj sada živi i pitao se neće li ikada sa sjetom misliti u nekoj hladnoj sobici, s malo namještaja i malo prozora, na ugodnu sobu svoje mladosti.

Došao je gore i otišao u kuhinju, uzeo čašu vode, otpio nekoliko gutljaja i ostatak izlio u izlivenik.

U čemu se očituje moja pobuna i da li ona uopće postoji?

Znao je da mora postojati neka njegova lična pobuna bez koje čovjek teško stiče svoju individualnost, ali nikako nije mogao razlučiti svoju pobunu od pobune ostalih, od općih pobuna koje su svim ljudima zajedničke.

Zato se i pitao za njen smisao.

Ili?

Ili se bunim protiv svih konvencija, uobičajenosti, možda i protiv lažnih stega morala. A, na žalost, ponekad mi te konvencije dokazuju svoju snagu i razložnost, shvatim da su bolje načinjene, sa više svrhe od načela za koja se ja često zalažem.

To je možda ono kada u dugim jednoličnim danima, u kojima se sve ponavlja, pa čak i dosada, želimo učiniti nešto neuobičajeno, bizarno ili naći nešto što sve prekida, okreće naglavce i čini novim. Tada mi pobuna postaje jasna.

Kada negdje dodem prerano..

I kada idem što sporije mogu, a ipak ostaje još mnogo vremena i dolazim do kuće, a znam da još ne smijem ući; prerano je; i tada stojim pred kućom, a vrijeme prolazi sve sporije i pokušavam gledati kazaljku na satu i gledati prolaznike, ali ne mogu na ništa drugo misliti osim na to da još ne smijem ući unutra, prerano je; i onih pet ili deset minuta počinjem mrzeti, mrzim i vrijeme i spreman sam dati jedan ili nekoliko dana života da ovo vrijeme čekanja prođe i pokušavam izmisliti neku luđačku igru koja se igra sam sa sobom i ponovo gledam na sat i ulazim. Više nije prerano. Poslije uvijek zaboravljam ono vrijeme čekanja.

VATRA? Kako da ne palimo vatru ispočetka, od papira i sitno iscjepkanih trijeski, već uzimamo gotovu žar i stavljamo je u peć, a na nju slažemo krupne komade drva. To nije ono pravo.

I znajući da je to dvorište, ipak gledam u njega. Kada je poginuo Mario...

... Mnogo, mnogo manji, i tada smo u dvorištu imali dječje igralište, koje je bilo ograđeno žicom i drvenim stupićima, a bile su dvije žice, jedna iznad druge, tako da je ograda bila prilično visoka, i jednom smo se, kao i obično, igrali po travi, bila je uvijek jako izgažena i nikada se do kraja ne bi oporavljala za vrijeme ljetnjih praznika, kada bismo odlazili iz ovog dvorišta, i bili smo na travi, a dvorištem je prolazio kamion, vozeći uokrug po lijevoj strani, a Mario je trčao za kamionom, i Željko je bio sa njim, i sigurno su se htjeli objesiti rukama za vrh ograde za teret, jer je jako polagano vozio, a ja sam to samo promatrao sa trave, ograđenog prostora, u koji se, zapravo, nije smjelo ulaziti, ali zabranu nije, naravno, nitko poštivao, i gledao sam kako oni trče i kako je Mario trčao već uz ulaznu platformu, trčao je brže od kamiona, oni su uvijek usporavali tamo na najužem dijelu dvorišta, i Mario je već htjeo skočiti na platformu i uhvatiti se rukom za vrata, ali je u taj čas kamion povukao nešto naglije ili je samo skrenu nešto ulijevo, nisam mogao dobro vidjeti, jer su već bili prilično daleko, i početkom ograde prostora za teret je zahvatio malog Marija i odbacio ga od sebe pravo na žicu koja je bila čvrsto napeta i visoka, i ona ga je odbacila pod zadnji kotač, i neko je kriknuo, a njegova su prsa bila zdrobljena prolaskom kotača kamiona, svi smo ostali stajati na mjestu, ali je vozač i dalje vozio, onda je i on stao... poslije su zavijale sirene, stigli su oni iz hitne pomoći i odnijeli ga u bolnicu, a tamo je, naravno, umro, možda već i prije no što je tamo stigao, i poslije se više nitko nije igrao u dvorištu, ali je jednom došao njegov djed, koji ga je jako volio, i sve nas pozvao dolje i naredio nam, molio nas da gazimo žice, da trgamo stupove, da gazimo travu i čupamo ukrasno bilje i grmlje, i mi smo to radili možda još ne osjećajući nikakav protest zbog Marija, već iz zabave smo uništavali sve pred očima njegovog djeda, koji nas je hrabrio; nije nam dugo trebalo i potpuno smo razorili cijeli travnjak i sve ograde i sve žice i ostavili smo samo ono prvobitno dvorište kako je izgledalo kada je još bilo prije, kada su se moji roditelji ovamo doseljavali i kada smo mi još stanovali u podrumu, da se kasnije preselimo ova dva kata gore...

Vatra se ipak upalila; šteta je što moramo ložiti kupaonu, jer nam nikako ne dozvoljavaju da kupimo bojler.

borben vladović zašto p.

ŠTO 100% ZAGORČAVA ŽIVOT

važno je da pokreti budu stan 49%
što neprirodniji birokracija 9%
kao kod automata ljudski odnosi 11%
sve mora biti proračunato gradski saobraćaj 6%
dizanje ruke mora trajati briga o djeci 13%
koliko i spuštanje ostalo 12%

ŽENSKO DONJE RUBLJE

kreatori rublja stvarajući najnovije modele mislili su na sve žene i one vitke i vrlo mlade i na one druge rublje je udobno lijepo praktično žensveno veoma fino tanko lagano i veselo ponekad djeluje nestašno kao raspricano sa mnoštvom volančića i čipaka

GRUDNJACI ZA SVEČANE DEKOLTIRANE HALJINE

dekolte nalaže i posebnu vrstu grudnjaka koje prate dekolte haljina dubokih izreza rukava duboko izrezanih leđa jednog otkrivenog ramena ovakvih grudnjaka nema šteta uštedjela bi se velika štrka oko ispravaka starih grudnjaka

SPAVAČICA ZA OBUJAM GRUDI 92

ovu ljupku spavačicu sašijete od svile ili batista okrugli satl i okovratnik obrubljeni su čipkom potrebno 3,60 m tkanine široke 90 cm i 2,5 m čipke

TRAMVAJ ZVAN RAJ

kola broj 523 tramvaj zvan raj pripremite sitan novac Trg Republike-Savski most pripremite se na vrijeme za Izlazak

NEČIJI DOLAZAK

Ne otvaraj dok vlak ne stane
Ne pas ouvrir avant l'arrêt du train
Nicht öffnen bevor der Zug hält
Non aprire prima che il treno sia fermo
Ne otvaraj dok vlak ne stane

ZAŠTO P

priredbes su tri puta ovog ih se puta očekuje p nizafori imaju svi koji p koji znaju skijati auto-stop bili vuku skijaše

WC

u
zabranjena upotreba za vrijeme bavljenja vlaka u stanici
u stanici
za vrijeme bavljenja vlaka zabranjena upotreba
u